

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 484/2022-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Kuzmom, Floriánska 16, Košice, proti rozsudku Okresného súdu Košice I č. k. 3 T 28/2013 z 18. decembra 2015, rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 6 To 26/2016 z 26. mája 2016 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Tdo 16/2021 z 26. októbra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 3 T 28/2013 z 18. decembra 2015 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 To 26/2016 z 26. mája 2016 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Tdo 16/2021 z 26. októbra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Sťažovateľ zároveň navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, vec mu vrátiť na ďalšie konanie a zakázať mu, aby pokračoval v porušovaní základných práv sťažovateľa. Sťažovateľ si uplatňuje aj finančné zadosťučinenie vo výške 50 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Napadnutým rozsudkom okresného súdu bol okrem iného aj sťažovateľ uznaný za vinného z účasti vo forme návodu na trestný čin vraždy podľa § 10 ods. 1 písm. b) k § 219 ods. 1, 2 písm. e), h) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon účinného do 31. júla 2001 a bol odsúdený podľa § 219 ods. 2 Trestného zákona účinného do 31. júla 2001 na trest odňatia slobody vo výmere dvanástich rokov. Krajský súd, rozhodujúc o odvolaniach prokurátora a obvinených (medzi nimi aj sťažovateľa), napadnutým rozsudkom z 26. mája 2016 podľa § 321 ods. 1 písm. d), e), ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o uložených trestoch a spôsobe ich výkonu u obvinených (medzi nimi aj sťažovateľa) a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku uložil sťažovateľovi súhrnný trest odňatia slobody v trvaní šiestnástich rokov. Odvolania obvinených, a teda aj sťažovateľa, krajský súd zamietol. Proti tomuto rozsudku krajského súdu, ako aj proti predchádzajúcemu rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), g), i) Trestného poriadku. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažovateľ predovšetkým namietal, že odmietnutie jeho návrhu na výsluch jeho brata [redacted] ako svedka malo za následok nerovné postavenie v konaní pred súdom v jeho neprospech, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie a práva na obhajobu. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa uznesením č. k. 3 Tdo 30/2017 z 12. júna 2019 podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol. Proti tomuto uzneseniu najvyššieho súdu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, na podklade ktorej ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 546/2020 z 23. februára 2021 rozhodol, že základné práva sťažovateľa na súdnu ochranu, na obhajobu a na spravodlivé súdne konanie boli uznesením najvyššieho súdu č. k. 3 Tdo 30/2017 z 12. júna 2019 porušené. Zároveň predmetné uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti [nad rámec dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] nevyhovelo.

3. Po vrátení veci svoje dovolanie doplnil prostredníctvom obhajcu písomným podaním z 5. augusta 2021, v ktorom uviedol, že [redacted] [redacted] bol v pôvodnom konaní jeho spoluobžalovaným, avšak následne bol 12. novembra 2015 vylúčený na samostatné konanie, čo znamená, že jeho predošlé výpovede sa mali stať neplatnými a nepoužiteľnými v ďalšom konaní. Svoje dovolanie sťažovateľ následne doplnil aj podaním z 11. októbra 2021, v ktorom poukázal na to, že dovolanie zo 7. februára 2017 bolo podané v čase, keď nebol odsúdený za účasť na vražde [redacted] a [redacted] Okresným súdom Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tk 1/2015, pričom po vyčerpaní všetkých dostupných vnútroštátnych opravných prostriedkov podal aj sťažnosť na Európskom súde pre ľudské práva. Napokon o tomto dovolaní sťažovateľa rozhodol napadnutým uznesením najvyšší súd tak, že ho zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti namietal, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je prekvapivé, pretože všetky stupne súdov predtým (okrem posledného napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pozn.) uznávali, že výpoveď [redacted] [redacted], ktorý bol vypočutý

v procesnom postavení obžalovaného, je procesne nepoužiteľná a na túto výpoveď neprihliadli. Naopak, najvyšší súd v napadnutom uznesení prekvapivo konštatoval, že výpoveď obžalovaného [REDAKOVANÉ] je procesne prípustná a poukázal aj na niekoľko rozhodnutí na podporu tohto tvrdenia. Týmto mal najvyšší súd svoje rozhodnutie založiť na odlišných právnych záveroch ako súdy predtým a neumožnil sa sťažovateľovi vyjadriť k týmto svojim iným odlišným právnym argumentom. Uvedenú situáciu sťažovateľ považoval za porušenie predvídateľnosti súdneho rozhodnutia ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie. Procesnú neprípustnosť výpovede obžalovaného [REDAKOVANÉ] (z 3. júna 2013) zdôraznil sťažovateľ aj tým, že táto bola urobená pred senátom okresného súdu, ktorému bola vec neskôr krajským súdom odňatá z dôvodu, že porušil právo [REDAKOVANÉ] na prezumpciu nevinu. Táto okolnosť podľa sťažovateľa ešte umocňuje neprípustnosť predmetnej výpovede [REDAKOVANÉ].

5. Sťažovateľ poukázal na to, že najvyšší súd v napadnutom uznesení nerešpektoval nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 546/2020 z 23. februára 2021, a to tým, že polemizoval s jeho závermi týkajúcimi sa obsahu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (zásadne porušenie práva na obhajobu). Aj tvrdenie najvyššieho súdu, že sťažovateľ neuviedol, v čom konkrétne bolo [REDAKOVANÉ] potrebné vypočuť v procesnom postavení svedka, je podľa sťažovateľa zavádzajúce. Pretože aj pokiaľ by [REDAKOVANÉ] iba zopakoval podstatný obsah svojej výpovede z 3. júna 2013, táto by podľa názoru sťažovateľa stačila na spochybnenie výpovede svedka [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľ pritom zhrnul, že v konečnom dôsledku bol v predmetnej trestnej veci odsúdený za návod na vraždu [REDAKOVANÉ] na základe výpovede [REDAKOVANÉ], ktorý mal tvrdiť, že okolnosti návodu vraždy sa mal dozvedieť práve od [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľ v tomto kontexte tvrdil, že nepriamy svedecký dôkaz nemôže nahradiť priamy svedecký dôkaz s výnimkou prípadu materiálnej nemožnosti predstúpenia očitého svedka na hlavnom pojednávaní, pretože pokiaľ existujú očití svedkovia skutkov, súd ich musí vypočuť priamo, a nie pozvať vypovedať tých, ktorí o nich počuli.

6. V ďalšej časti svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľ extenzívne napádal svedka [REDAKOVANÉ] (viac-menej tvrdiac, že tento svedok si svoju výpoveď proti sťažovateľovi iba vymyslel, aby získal výhody vo svojich vlastných trestných veciach, pozn.) a jeho význam v predmetnom trestnom konaní proti nemu. Pritom tvrdil, že najvyšší súd v napadnutom uznesení vôbec nereflektoval jeho námietky týkajúce sa posudzovania vierohodností výpovedí tzv. kajúcnikov.

7. Napokon sťažovateľ namietal, že postupom súdov v predmetnej trestnej veci bolo porušené aj jeho právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Celková dĺžka konania od vznesenia obvinenia (17. októbra 2012) sťažovateľovi predstavovala ku dňu podania ústavnej sťažnosti 9 rokov a 4 mesiace. Od podania dovolania (7. februára 2017) uplynulo viac ako 5 rokov, pričom prvé rozhodnutie dovolacieho súdu z 12. júna 2019 bolo zrušené nálezom ústavného súdu z 23. februára 2021. Po vrátení veci rozhodol najvyšší súd o dovolaní sťažovateľa až 26. októbra 2021. Dĺžka predmetného trestného konania podľa sťažovateľa trvala neprimerane dlhú dobu, čo je v rozpore s čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Sťažovateľ si uplatnil aj finančné zadosťučinenie vo výške 50 000 eur, čo odôvodnil tým, že bol v nespravodlivom konaní odsúdený na 16-ročný trest odňatia slobody za vraždu, ktorú nespáchal. Porušenie práv sťažovateľa v tomto prípade už nie možné napraviť inak, pretože trest už vykonal, a preto je namieste práve finančné odškodnenie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces [čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 a 3 písm. d) dohovoru], základného práva na obhajobu (čl. 50 ods. 3 ústavy), ako aj základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote (čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu, ako aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu.

10. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces a základného práva na obhajobu napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu:

11. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

12. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie týchto práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. . III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

13. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že napadnutý rozsudok okresného súdu bol predmetom súdneho prieskumu realizovaného krajským súdom na základe sťažovateľom podaného odvolania. Konanie o tomto odvolaní bolo skončené napadnutým rozsudkom krajského súdu. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia označených práv napadnutým rozsudkom okresného súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia základného práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces a základného práva na obhajobu napadnutým rozsudkom okresného súdu. Na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti nemá ústavný súd danú právomoc, preto ju bolo potrebné v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde].

14. Sťažovateľ tiež namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces a základného práva na obhajobu aj napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorým krajský súd v konečnom dôsledku zamietol aj jeho odvolanie. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľ podal dovolanie.

15. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ aj vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu mal k dispozícii účinný prostriedok nápravy (vo forme dovolania), ktorý využil a o ktorom bol oprávnený a povinný rozhodnúť orgán verejnej moci (najvyšší súd), ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu. Rozhodovacia činnosť všeobecných súdov všetkých stupňov (vrátane dovolacieho súdu) pritom v zásade pokrýva celý rozsah základných práv spojených s trestným konaním, ktorý je relevantný pre konanie o ústavnej sťažnosti, keďže všeobecné súdy plnia úlohu nielen ochrancov zákonnosti, ale aj prvotných ochrancov ústavnosti. Právomoc ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preto (okrem výnimočných prípadov) uplatniteľná až po vyčerpaní riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré právna úprava subjektom zúčastneným na konkrétnom konaní pred orgánom verejnej moci v záujme ochrany ich práv (vrátane základných práv a slobôd) poskytuje.

16. Ústavný súd navyše konštatuje, že argumentácia, ktorú vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivé konanie a základného práva na obhajobu prezentoval vo svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľ, smerovala výlučne proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, a nie proti napadnutým rozsudkom okresného súdu a krajského súdu. No vzhľadom na skutočnosť, že predmetom ústavnej sťažnosti je otázka týkajúca sa posúdenia porušenia práva na obhajobu zásadným spôsobom v rámci jedného z dovolacích dôvodov, ústavný súd s ohľadom na princíp subsidiarity odmietol ústavnú sťažnosť aj vo vzťahu ku krajskému súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces a základného práva na obhajobu napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

17. Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení v intenciách nálezu ústavného súdu zaoberal dovolacou námietkou sťažovateľa o nevypočutí svedka [REDACTED] [REDACTED]. Pritom uviedol, že návrh na vypočutie [REDACTED] v procesnom postavení svedka po jeho vylúčení na samostatné

konanie navrhol advokát sťažovateľa na hlavnom pojednávaní 13. novembra 2015, pričom na tomto pojednávaní bol zároveň tento návrh odmietnutý ako nedôvodný.

18. Najvyšší súd preto v napadnutom uznesení uviedol: „Krajský súd vo vzťahu k odmietnutiu tohto návrhu na str. 41 rozsudku uviedol, že [REDAKOVANÉ] nebolo možné vypočúť ako svedka po jeho vylúčení na samostatné konanie z dôvodu, že je naďalej v procesnom postavení obžalovaného vo vzťahu ku skutku pod bodom 1). Zároveň je potrebné uviesť, že [REDAKOVANÉ] bol v predmetnej veci vypočutý v procesnom postavení obžalovaného na hlavnom pojednávaní 3. júna 2013 (č. l. 1188-1198 spisu). V tomto smere nie je pravdivým tvrdenie obvineného uvedené v podanom dovolaní, že výpovede [REDAKOVANÉ] v procesnom postavení obžalovaného sa po jeho vylúčení na samostatné konanie stali procesne neprípustnými, a nehovorí o tom ani v dovolaní uvádzané rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4To/119/2013, ktoré obvinený v podanom dovolaní uvádza, nakoľko toto sa týkalo len nemožnosti tzv. križovania výpovedí - t. j. nemožností odstraňovať rozpory vo výpovedi svedka čítaním jeho predchádzajúcej výpovede v procesnom postavení obvineného. Rovnako rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 4/2011 nepopiera možnosť neskoršieho použitia výpovede obžalovaného z pôvodného spoločného konania (vedeného proti bratom [REDAKOVANÉ]) v neskoršom konaní po vylúčení veci vedenej proti [REDAKOVANÉ]. Prvostupňový súd i odvolací súd mali k dispozícii výpoveď [REDAKOVANÉ] v procesnom postavení obžalovaného a obvinený [REDAKOVANÉ] vo svojich návrhoch neuviedol, v čom konkrétne bolo potrebné [REDAKOVANÉ] opätovne vypočúť v procesnom postavení svedka (t. j. čo konkrétne nebolo možné zistiť z jeho výpovede v procesnom postavení obžalovaného), aby bolo možné posúdiť, či odmietnutím vykonania tohto návrhu skutočne došlo k porušeniu práva na obhajobu zásadným spôsobom. Z obsahu spisu je totiž zrejmé, že [REDAKOVANÉ] v procesnom postavení obžalovaného ku skutku vypovedal. Možno preto zhrnúť, že [REDAKOVANÉ] bol v predmetnom konaní vypočutý v procesnom postavení obžalovaného, jeho výpoveď je súčasťou predmetného spisového materiálu a obvinený [REDAKOVANÉ] v podanom dovolaní nepreukázal zásadné porušenie svojho práva na obhajobu v dôsledku nevypočutia [REDAKOVANÉ] v procesnom postavení svedka k iným skutočnostiam, než ku ktorým vypovedal v procesnom postavení obžalovaného. Napokon, vo vzťahu k doplneniu dovolania, v ktorom obvinený poukazuje na rozpory vo výpovedi svedka [REDAKOVANÉ] s poukazom na výpoveď [REDAKOVANÉ], možno konštatovať, že ide o hodnotenie dôkazov, ktoré však spadá pod preskúmanie zisteného skutkového stavu, ktorý dovolací súd v rámci dovolania po daného obvineným nemôže s poukazom na § 371 ods. 1 písm. i), časť vety za bodkočiarkou Trestného poriadku skúmať a meniť.“

19. Ústavný súd vzhľadom na už uvedené konštatuje, že najvyšší súd v napadnutom uznesení nehodnotil samotnú výpoveď [REDAKOVANÉ], ako vo svojej ústavnej sťažnosti naznačoval sťažovateľ v rámci argumentácie o prekvapivom rozhodnutí (navyše nemôže ísť o prekvapivé rozhodnutie, ak súd doplní odôvodnenie v otázke, ktoré predtým absentovalo, čo bolo zároveň aj dôvodom, pre ktorý musel súd opätovne rozhodovať, pozn.). Najvyšší súd teda nehodnotil výpoveď [REDAKOVANÉ] (na to nemal v rámci dovolacieho konania ani priestor), ale poukázal na kontext, v rámci ktorého bol predmetný návrh sťažovateľa na vykonanie dokazovania odmietnutý (deň po vylúčení veci [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] na samostatné konanie, pozn.) a ktorý zároveň znižoval argumentačnú váhu sťažovateľovho dovolacieho dôvodu. A práve tento súhrn okolností v momente odmietnutia návrhu na vypočutie svedka (jeho vypočutie

by vo vtedy prebiehajúcom súdnom konaní neprineslo žiadnu novú informáciu na obranu sťažovateľa) bol rozhodujúci pre príslušný procesný postup konajúceho súdu, čo v konečnom dôsledku spĺňa požiadavku na vysvetlenie zamietnutia sťažovateľovho návrhu na vykonanie dokazovania v rámci posudzovania dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Tým, že najvyšší súd žiadnym spôsobom nehodnotil samotnú výpoveď [REDAKOVANÉ] ešte v pozícii obžalovaného, strácajú relevanciu aj argumenty sťažovateľa v ústavnej sťažnosti o jej nezákonnosti, resp. procesnej neprípustnosti.

20. Je pravda, že najvyšší súd v napadnutom uznesení polemizoval s nálezom ústavného súdu z 23. februára 2021, no táto jeho polemika, aj keď bola nadbytočná, nepredstavovala nerešpektovanie predmetného nálezu zo strany najvyššieho súdu, ako to tvrdí sťažovateľ. Okrem tejto polemiky totiž najvyšší súd v napadnutom uznesení posúdil samotnú dovoláciu námietku sťažovateľa o nevypočutí svedka [REDAKOVANÉ], pričom práve toto bolo jeho úlohou, keďže absencia tejto okolnosti bola dôvodom na zrušenie predošlého rozhodnutia najvyššieho súdu.

21. Napokon ústavný súd konštatuje, že argumentácia, ktorou vo svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľ napádal svedeckú výpoveď [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], nebola predmetom rozhodovania najvyššieho súdu v napadnutom uznesení. Ako ústavný súd už vo svojom predošlom náleze (IV. ÚS 546/2020, konkrétne bod 17 jeho odôvodnenia) vysvetlil, procesné úkony týkajúce sa svedka [REDAKOVANÉ] neboli dôvodom zrušenia predošlého rozhodnutia najvyššieho súdu, a teda v novom rozhodnutí sa najvyšší súd nemusel vysporiadať s inými dovolacími námietkami sťažovateľa nad rámec tej podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Navyše, ako aj najvyšší súd v napadnutom uznesení správne podotkol, išlo by o hodnotenie dôkazov, ktoré však spadá pod preskúmanie zisteného skutkového stavu, ktorý dovolací súd v rámci dovolania podaného obvineným nemôže s poukazom na § 371 ods. 1 písm. i) časť vety za bodkočiarkou Trestného poriadku skúmať a meniť.

22. Najvyšší súd teda v napadnutom uznesení napravil pochybenie, pre ktoré bolo ústavným súdom zrušené jeho predošlé rozhodnutie v dovolacom konaní. Samotný fakt, že tak neurobil podľa predstáv sťažovateľa, resp. to, že sa nezaoberal ďalšími sťažovateľovými námietkami, ktoré ani neboli predmetom opätovného rozhodovania najvyššieho súdu, nemôže predstavovať porušenie základného práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces a ani základného práva na obhajobu.

22.1. Ústavný súd však kontextuálne opätovne reaguje na nadbytočný a vecne nesprávny komentár najvyššieho súdu k predchádzajúcemu kasačnému rozhodnutiu ústavného súdu v tejto veci symbolizovaný v odseku na s. 19 *in fine* poukazom na okolnosť, ktorú mal ústavný súd pri svojom prieskume opomenúť. Bol to, naopak, najvyšší súd, ktorý sa s nevypočutím dotknutej osoby ako svedka dostatočne nevysporiadal vo vzťahu k predmetu svojho prieskumu, čo nevyhnutne vyvolalo nové dovolacie konanie. To platí bez ohľadu na skorší výsluch [REDAKOVANÉ] ako obžalovaného, keďže tento nevylučuje jeho opakovaný výsluch po vylúčení konania proti nemu zo spoločného konania, *ex post* už v procesnej pozícii svedka, a to bez ohľadu na nemožnosť „križovania“ takých výpovedí pri ich porovnávaní na účel odstraňovania rozporov, ako na to poukazuje najvyšší súd. Ním označené skoršie rozhodnutia tohto súdu sú použiteľné len typovo, nie z hľadiska vysvetlenia toho, či je vec dostatočne vysvetlená pre konkrétny prípad, keď nemožnosť prieskumu „obsahu a rozsahu vlastnej úvahy“ súdu v dôkaznej oblasti (R 7/2011)

z hľadiska obhajobných práv neznamená, že taká úvaha nemá byť prezentovaná vôbec, resp. adekvátnym spôsobom (hoci aj vo verzii dostatočného objasnenia, akými inými dôkazmi je kritická skutočnosť dokázaná, čo je dokonca obligatórnym dôvodom na odmietnutie dôkazného návrhu podľa § 272 ods. 3 prvej vety Trestného poriadku). Ak by sa však aj najvyšší súd domnieval (v tomto prípade mylne), že jeho skoršie rozhodnutia odporujú (tu pri procesnom vymedzení predmetu prieskumu dovolacieho súdu) rozhodnutiu ústavného súdu v predmetnej veci, oponentúra takým spôsobom je nezlučiteľná s kasačnou záväznosťou podľa § 134 zákona o ústavnom súde a § 362b Trestného poriadku.

22.2. Oproti uvedeným okolnostiam však najvyšší súd už aktuálne odpoveď na námietkovo mu položenú otázku poskytol, a to v rovine procesnej prípustnosti dôkazu (výpovede [REDAKOVANÉ] v procesnej pozícii obžalovaného) ako podkladu na rozhodnutie súdu, ako aj v nadväzujúcej otázke posúdenia vecnej udržateľnosti úvahy súdu o nepotrebnosti ďalšieho dokazovania (neobjasnenie sťažovateľom v základnom konaní, aké nové okolnosti sa mali dokazovať). Na tom založil záver o neporušení obhajobných práv závažným spôsobom, pričom ústavný súd v rozsahu svojho prieskumu, teda nenahrádzajúc výkon pôsobnosti dovolacieho súdu, hodnotí tieto úvahy ako ústavne konformné.

22.3. V nadväznosti na predchádzajúce body ústavný súd akcentuje body 15.1 a 15.2 svojho nálezu č. k. IV. ÚS 546/2020 z 23. februára 2021, v ktorých objasnil metodiku vzájomného vzťahu dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku v kontexte ich ústavnej a dohovoru zodpovedajúcej udržateľnosti vrátane spôsobu prieskumu zodpovedajúceho charakteru dovolacieho konania. Je, samozrejme, žiaduce, aby si tieto závery najvyšší súd ozrejmil, a to aj vzhľadom na ich judikatúrne stváranie publikovaním v Zbierke náleзов a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 18/2021.

23. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

24. Pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a sťažovateľom označeným základným právom na súdnu ochranu, právom na spravodlivý proces a základným právom na obhajobu ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3. K základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a právu na prejednanie veci v primeranej lehote:

25. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ktoré je garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

26. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza v zásade až konečným, t. j. právoplatným, rozhodnutím súdu alebo štátneho orgánu.

27. V predmetnej veci bola ale samotná trestná vec sťažovateľa už právoplatne skončená, a preto v kontexte potenciálnych priet'ahov v konaní už nebolo možné hodnotiť časový úsek do vydania odsudzujúceho rozsudku krajského súdu. Do úvahy preto prichádzalo iba posudzovanie priet'ahov v samotnom dovolacom konaní. Aj keď pochopiteľne miera právnej neistoty z nerozhodnutia súdu v čase po právoplatnosti rozhodnutia je nepochybne nižšia, ako to je v prípade právnej neistoty v čase, keď ešte nie je právoplatne rozhodnuté.

28. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06) sa ochrana základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi (v tomto prípade krajským súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom všeobecného súdu, ústavný súd sťažnosť zásadne odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

29. V nadväznosti na uvedený právny názor ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcej zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06).

30. Z podstaty ústavnej sťažnosti, ktorá smeruje okrem iného aj priamo proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, vyplýva, že v čase jej podania bolo už konanie pred dovolacím súdom uzavreté, a preto s ohľadom na už uvedenú judikatúru ústavného súdu už v tomto dovolacom konaní nemohlo dochádzať k priet'ahom.

31. Vzhľadom na už uvedené závery musel ústavný súd odmietnuť ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote, podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

32. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ako ich špecifikoval v petite svojej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu